

Rijkevorsel, Gammel 14-16

Programma van Maatregelen

Auteur:

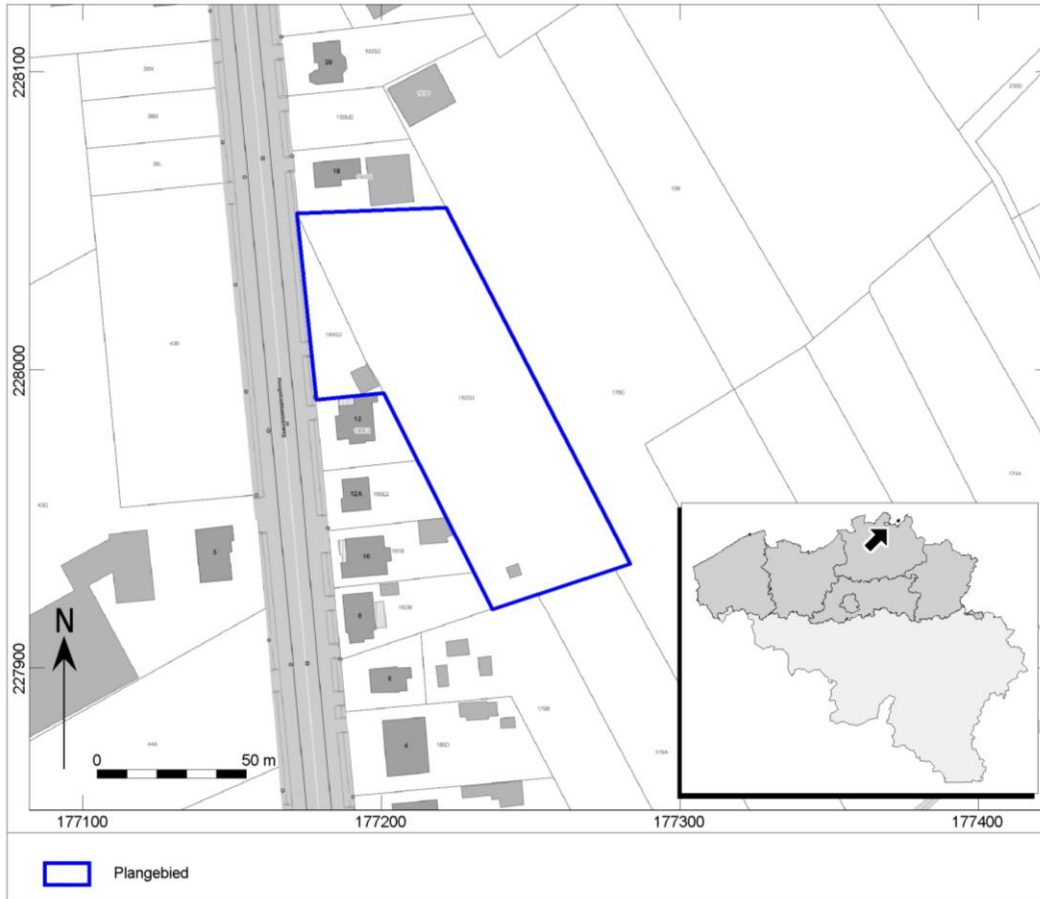
J. Siemons (assistent-archeoloog)

Autorisatie:

P.L.M. Hazen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00072)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in oktober 2017 een nota van het uitgestelde traject opgesteld van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek van de locatie Rijkevorseel, Gammel 14-16 (afb. 1 en 2). Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen verkavelingsaanvraag.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op een luchtfoto.

2 Uitgevoerd vooronderzoek

2.1 Resultaten van het bureauonderzoek

Op basis van het bureauonderzoek¹ is er sprake van een middelhoge archeologische verwachting voor sporen uit de Middeleeuwen. Deze verwachting is gebaseerd op de landschapsgenese van het plangebied, de daarmee samenhangende bewoningsgeschiedenis en de aanblik van het plangebied op geraadpleegd historisch kaartmateriaal. Al kunnen sporen uit oudere perioden niet worden uitgesloten. De kans is dan ook bestaande dat er archeologische resten aanwezig zijn en dat deze bedreigd worden door de geplande werkzaamheden in het plangebied.

Het plangebied was op basis van de bureaustudie onvoldoende onderzocht om een uitspraak te doen betreffende de archeologische waarde van het plangebied. De geplande werkzaamheden laten behoud in situ grotendeels niet toe. Daarom adviseerde Fodio een prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven. Proefsleuvenonderzoek is noodzakelijk om de archeologische waarde van het plangebied te kunnen duiden. De mogelijke op het terrein aanwezige archeologische resten bevatten potentieel tot kennisvermeerdering en vereisen verder onderzoek.

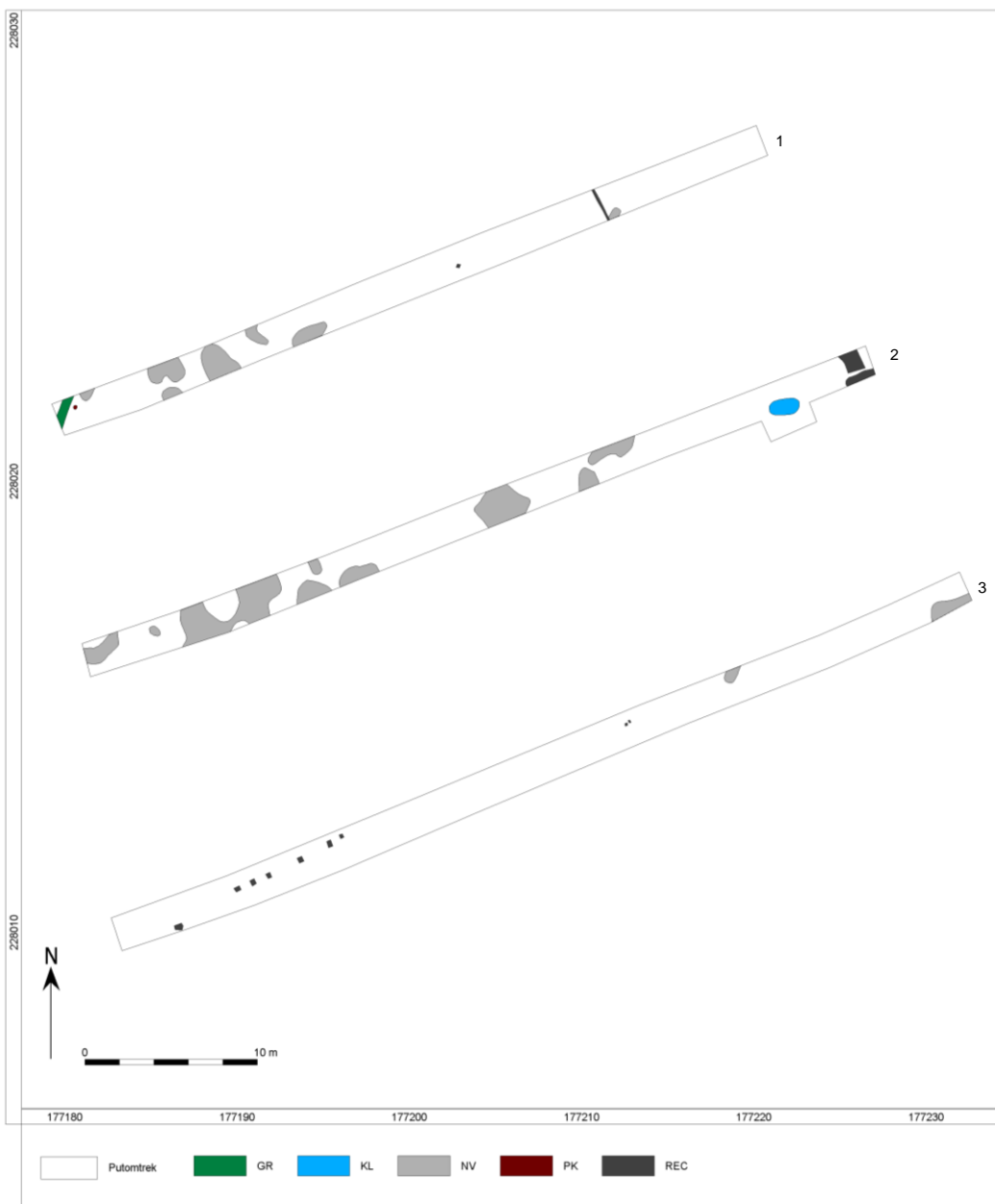
¹ Arckens et al. 2017.

2.2 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd op woensdag 27 september 2017 door Niels Jennes (veldwerkleider) en Jessica Siemons (archeoloog-assistent). De betrokken aardkundige was Feike Miedema en de erkende archeoloog was Peter Hazen. De graafmachine werd geleverd door firma Van Eycken bvba. Het archeologisch onderzoek stond onder toezicht van Sarah Hertoghs (Onroerend Erfgoed provincie Antwerpen).

Het proefsleuvenonderzoek richtte zich op het noordelijk deel van het plangebied, waar de verkaveling gepland wordt en waar in een later stadium woningen gebouwd zullen worden. Dit is een terrein van 2.999 m². Op het moment van uitvoering was het terrein nog in gebruik als braakliggend terrein.

Er zijn drie proefsleuven aangelegd (afb. 3). In totaal zijn 5 sporen geregistreerd als greppel (GR), Paalkuil (PK), kuil (KL) en natuurlijke verkleuring (NV). Daarnaast zijn in de proefsleuven recente ingraveringen aangetroffen, die steeds het spoornummer 999 hebben gekregen. Natuurlijke verkleuringen zijn aangeduid met spoornummer 998.

Afb. 3. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.

In de noordwestelijke hoek werd een greppel aangetroffen die niet te herkennen is op historische kaarten. Echter gezien deze reeds in de A-horizont werd aangetroffen lijkt deze niet oud te zijn. Een exacte datering werd niet bekomen. Vlak naast de greppel werd één ondiep paalspoor aangetroffen. De kleur van het paalspoor deed eveneens vermoeden dat het geen bijzonder oud spoor betrof. In werkput twee werd een kuil aangetroffen die qua kleur op de oudere akkerlaag leek. Een oorsprong in de Middeleeuwen of Nieuwe Tijd is mogelijk.

Op basis van de aangetroffen sporen en de opgeschaafde profielen lijkt het plangebied steeds in gebruik geweest te zijn als landbouwgrond. Er werden, behalve één geïsoleerde kuil, geen nederzettingssporen of sporen gerelateerd aan funeraire contexten aangetroffen.

2.3 Geplande werken

Op een gedeelte van het terrein (2.999m²) zal een verkaveling gerealiseerd worden. Dit gedeelte van het terrein is gelegen tussen Gammel 12 en 18 en zal verkaveld worden tot vier percelen bestemd voor vier alleenstaande eengezinswoningen. Het zuidelijke gedeelte van het projectgebied, aansluitend op de tuinen van huisnummers 12, 12A, 10 en 8, blijft in gebruik als weiland.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd aan de hand van het verkavelingontwerp, hierin zijn geen woningen opgenomen. Wanneer de verkaveling is goedgekeurd zal elke eigenaar van een perceel een stedenbouwkundige vergunning aanvragen. Hierdoor is niet geweten hoe diep deze de bodem zullen verstoren. Op afb. 3 is de plantekening van de toekomstige situatie in het plangebied te zien.

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2.4 Bepaling van de maatregelen

Het bureauonderzoek stelde een gunstige verwachting op het archeologische potentieel. In de omgeving zijn er weinig ingrepen in de bodem gedaan waardoor weinig vindplaatsen gekend zijn. Voor de periode Volle Middeleeuwen en Nieuwe tijd werd een middelhoge verwachting opgesteld. Op basis van historisch kaartmateriaal was het plangebied tot in de 20ste eeuw onbewoond en in gebruik als landbouwgrond. Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw kan de bodem verstoord zijn geraakt door bebouwing (serres, bijgebouwen en dergelijke).

Het plangebied is onvoldoende onderzocht om een uitspraak te doen betreffende de archeologische waarde van het plangebied. De geplande werkzaamheden laten behoud in situ grotendeels niet toe. Een proefsleuvenonderzoek diende te worden uitgevoerd. Proefsleuvenonderzoek is noodzakelijk om de archeologische waarde van het plangebied te kunnen duiden. De mogelijke op het terrein aanwezige archeologische resten bevatten potentieel tot kennisvermeerdering en vereisen verder onderzoek.

Er zijn in totaal vijf sporen geregistreerd. Deze zijn geïnterpreteerd als paalkuil, greppel, kuil en natuurlijke verkleuring (afb. 8). Daarnaast zijn in de proefsleuven recente en natuurlijke sporen aangetroffen. In de noordwestelijke hoek werd een greppel aangetroffen die niet te herkennen is op historische kaarten. Echter, gezien deze reeds in de A-horizont werd aangetroffen lijkt deze niet oud te zijn. Een exacte datering werd niet bekomen. Vlak naast de greppel werd één ondiep paalspoor aangetroffen. De kleur van het paalspoor deed eveneens vermoeden dat het geen bijzonder oud spoor betrof. In werkput twee werd een geïsoleerde kuil aangetroffen die qua kleur op de oudere akkerlaag leek. Een oorsprong in de Middeleeuwen of Nieuwe Tijd is mogelijk.

Op basis van de aangetroffen sporen en de opgeschaafde profielen lijkt het plangebied steeds in gebruik geweest te zijn als landbouwgrond. Er werden geen nederzettingssporen of sporen gerelateerd aan funeraire contexten aangetroffen.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan gezegd worden dat het plangebied zeer weinig potentieel heeft tot kennisvermeerdering. Daarom adviseert Vlaams Erfgoed Centrum om het plangebied vrij te geven. Daarmee vormt de prospectie met ingreep in de bodem het einde van het onderzoek voor het plangebied Rijkevorsel, Gammel 14-16.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.